

Cíl kázání: Boží sláva

John Piper

V září 1966 jsem se jako mladý student literatury na Wheaton College připravoval na studium medicíny. Měl jsem za sebou letní kurz chemie, byl až po uši zamilovaný do Noel a trpěl jako nikdy předtím na mononukleózu. Lékař mě tenkrát odsoudil k pobytu v nemocnici, kde jsem strávil tři neklíčovější týdny svého života. Bylo to období, za něž nepřestávám Bohu děkovat.

V té době začínal zimní semestr Týdnem duchovního soustředění, kde tenkrát na podzim 1966 kázal Harold John Ockenga. Poslouchal jsem ho tehdy v nemocnici z rozhlasu – poprvé a zároveň naposledy, nicméně Boží slovo z jeho úst navždy změnilo směr mého života. Vzpomínám si, jak se mi srdce chtělo rozskočit touhou poznat a používat Boží slovo tak, jako on a mohu vyznat, že právě tehdy mě Bůh skrze jeho poselství neodolatelně, a věřím, že i neodvolatelně, k této službě povolal. Od té doby jsem přesvědčen, že pro člověka je osobním důkazem Božího povolání do služby Slova – podle vyjádření Charlese Spurgeona - „hluboká, pohlcující touha po této práci”.

Když mě po třech týdnech pustili z nemocnice, odložil jsem organickou chemii, zapsal se do prvního ročníku filozofie a pevně jsem si předsevzal získat to nejlepší biblické a teologické vzdělání, jaké je jen možno. Dnes mohu dosvědčit, že Bůh mě za těch dvacet let nikdy nenechal na pochybách o pravdivosti mého povolání. Zaznívá v mém srdci tak jasně jako na začátku a já stále žasnou, jakou milost mi Bůh prokázal – dal mi věčné spasení a povolal mě stát se služebníkem Jeho Slova.

Dr. Ockenga se nikdy nedozvěděl, jak mne jeho kázání ovlivnilo. Můj příběh svědčí o tom, že pravý užitek našeho kázání nepoznáme do té doby, dokud každý plod na každé ratolesti každého stromu, jehož semeno jsme zaseli, dokonale nedozraje v záři světla věčnosti.

„Neboť jako déšť či sníh padá z nebe a nenavrací se zpátky, ale napájí zemi a činí ji plodnou a úrodnou, takže dává semeno rozsévači a chléb tomu, kdo jí, tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: nenavrací se ke mně s prázdnou, ale vykoná, co se mi líbí, zdárně uskuteční, k čemu je posílám“ (Iz 55:10-11). Počítejte s tím, pokud jste kazatelem. Bůh před vámi skryje většinu ovoce, které z Boží milosti přinesla vaše služba. Uvidíte dost na to, abyste si byli jisti Jeho požehnáním, ne však tolik, abyste si začali namlouvat, že Ho nepotřebujete. Bůh chce totiž vyvýšit sebe, a ne kazatele.

A tu se dostáváme k našemu tématu: Nadřazenost Boha v kázání. Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch Svátý jsou počátkem, jádrem i vyvrcholením služby kázání. Všecko úsilí člověka ve službě Bohu, a o kázání to platí nejvíce, se proto musí řídit slovy apoštola: „od něho, skrze něho a pro něho je všecko. Jemu buď sláva na věky” (Řím 11:36). Skotský kazatel James Stuart řekl, že cílem pravého kázání je „oživit svědomí Božou svatostí, nasytit mysl Boží pravdou, očistit představivost Boží krásou, otevřít srdce Boží lásce, obětovat vlastní vůli Božímu plánu.” Jinými slovy, Bůh je cílem kázání, Bůh je základem kázání a všecko zmocnění dává Duch Svátý.

Mojí povinností je prosit o nadřazenost Boha v kázání: aby hlavní myšlenkou kázání byla svoboda svrchované Boží milosti, sjednocujícím tématem horlivost Boha pro svou vlastní slávu, hlavním předmětem nekonečnost a nepostižitelnost Boží bytosti a aby atmosférou kázání pronikala Boží svatost. Když pak během kázání vyzdvihujete každodenní témata, jakými jsou rodina, zaměstnání, volný čas či přátelství nebo naopak horké problémy současnosti, například AIDS, rozvody, drogová závislost, deprese, zneužívání, chudoba, hlad či nejtragičtější z nich – lidé, kteří nepřijali evangelium, vynášíte je až k samotnému Bohu.

John H. Jowett, který na přelomu 19. a 20. století působil jako kazatel v Anglii a Americe, považuje právě toto za silnou stránku svých předchůdců, kterými byli například Robert Dale, John Newman a Charles Spurgeon: „Vždy se dokázali zastavit u okna vesnické chalupy, ale vždy také spojovali ulice s výšinami a unášeli vaši bloudící duši nad věčné Boží vrchy. Myslím, že je to myš-

lenka nesmírnosti, tohoto vždy přítomného smyslu a náznaku Nekonečného, co potřebujeme znovu oživit v našem kázání.” A v dnešní době se tato potřeba stává ještě mnohem naléhavější.

Nesnažím se podsouvat vám jakési elitářské snahy dosáhnout nedozírných filozofických či intelektuálních výšin. Spurgeona určitě není možno obvinít z intelektuálního elitářství. Ztěžím bychom dnes našli populárnějšího pastora. Jeho poselství se zaměřovala na Boha a jejich atmosféra naplňovala bázní. Tvrdil, že „nebudeme mít velké kazatele, dokud nebudeme mít velké Boží lidi.” Spurgeon však věnoval pozornost nejen velkolepým myšlenkám, on se stejně tak zajímal a staral o ztracené duše. Dbal o to první, neboť miloval to druhé.

Totéž platilo o Isaacovi Wattsovi, který žil přibližně o sto let dříve. Samuel Johnson o něm napsal: „Čehokoliv se dotkl, všechno proměnil svou neutuchající starostlivostí o duše na teologii.” Rozumím tomu tak, že Watts díky svému hlubokému zájmu o lidi všechno povýšil do vztahu s Bohem. Myslím, že o kázání, na jaké jsme dnes zvyklí, by Johnson řekl: „Čehokoliv se kazatel dotkne, to promění svou neutuchající starostlivostí o význam a souvislosti na psychologii.” V tomto teologickém zmatku se nedostává úcty ani velkým cílům kázání, ani zaslouženého postu psychologii.

Lidé někdy zpochybňují trvalou hodnotu kázání zaměřeného na Boha i proto, že ještě nikdy žádné neslyšeli. J.I. Packer vzpomíná, jak v letech 1948 a 1949 chodil každou neděli do Westminsterské kapele na kázání Dr. Martyna Lloyd-Jonese. Nic podobného do té doby neslyšel, kázání na něj působilo jako elektrický šok, silně a překvapivě, tato kázání mu „přiblížili Boha víc, než cokoli jiného.”

Odnášejí si lidé z bohoslužeb i dnes Boží přítomnost, vědomí Jeho svrchované milosti, myšlenku Jeho nekonečné slávy a velkolepost nekonečné Boží existence? Vstupují alespoň jedinou hodinu v týdnu do ovzduší Boží svatosti, které zanechává svoji vůni v jejich životech až do následující neděle?

Cotton Mather, který před 300 lety sloužil v Nové Anglii, napsal: „Velkým plánem a záměrem pro úřad křesťanského kazatele je obnovit trůn a vládu Boha v lidské duši.” Nejde jen o jakousi řečnickou ozdůbku. Jeho výrok představuje uvážený a přesný exegetický závěr jednoho ze skvělých biblických textů (Řím 10:14-15), které potvrzují zakotvení Boží nadřazenosti v kázání v Písmu: „Jak však mohou vzývat toho, v něhož neuvěřili? A jak uvěří v toho, o kterém neslyšeli? Jak mohou slyšet bez kazatele? Jak mohou kázat, nejsou-li posláni? Jak je psáno: ‘Jak krásné jsou nohy těch, kteří přinášejí radostnou zvěst o dobrých věcech.’” Na základě tohoto textu bychom kázání mohli definovat jako zvěstování dobré zprávy lidmi, které poslal Bůh.

Klíčovou otázkou je, co kazatel zvěstuje. O čem je ta jeho dobrá zpráva? Když verš 15 cituje Izajáše 52:7, podívejme se do samotného originálu: „Jak vzácné jsou na kopcích nohy těch, kteří hlásají pokoj, zvěstují blaho, hlásají záchranu. Říkají Sionu: Tvůj Bůh kraluje.”

Dobrá zvěst, pokoj a spása, které prorok oznamuje, splynuli do jediné věty: „Tvůj Bůh kraluje!” Mather plným právem vztahuje tato slova na poslání křesťanského kazatele: “Velkým plánem....pro kazatele je obnovit trůn a vládu Boha v lidské duši.”

Nejpodstatnější myšlenka, kterou vyjadřuje prorok - kazatel, ať už v časech Izajáše, Ježíše, nebo dnes, tedy zní: „Tvůj Bůh vládne!” Bůh je Králem vesmíru; má absolutní práva Stvořitele na tento svět a na každého v něm. Svět se vůči němu bouří a milióny pohrdají Jeho autoritou. Pán do takového prostředí posílá právě kazatele, aby silným hlasem oznamovali, že Bůh vládne, že nestrpí, aby svět donekonečna pohrdal Jeho slávou a že pomstí Svoje jméno v úžasném a strašlivém hněvu. Zároveň mají ohlašovat, že Bůh dnes nabízí amnestii všem rebelům, kteří se přestanou bouřit, obrátí se k němu s prosbou o milost, pokloní se před Jeho trůnem a pod přísahou mu slíbí věčnou věrnost a poslušnost. Bůh uděluje amnestii, kterou krví podepsal Jeho Syn.

Mather má pravdu: Velkolepým úkolem kazatele je obnovit Boží vládu v lidské duši. Ale proč? Je možné jít ještě hlouběji? Jaký motiv leží Bohu na srdci, že od nás vyžaduje podřízenost Jeho autoritě a nabízí nám milost amnestie?

Odpověď nalezneme v prorocké knize Izajášově v kapitole 48, kde Bůh hovoří o své milosti nad Izraelem: „Pro své jméno zadržuji svůj hněv, pro svou slávu ho krotím ve tvůj prospěch, abych tě nevyhubil. Hle, pročistil jsem tě, ale ne jako stříbro, zkoušel jsem tě v peci bídy. Kvůli sobě, kvůli sobě to činím, vždyť jak by mohlo být znesvěcené moje jméno? Svoji slávu jinému nedám.”

Svrchované projevy Boží milosti vycházejí z neústupné horlivosti pro čest Jeho jména a zjevení Jeho slávy.

Pojďme tedy v našich úvahách ještě dál. Za Božím odhodláním vládnout jako Král je ještě hlubší počáteční rozhodnutí, že Jeho sláva jednoho dne naplní celou tuto zemi (4. Moj 14:21; Iz 11:9; Ab 2:14; Ž 57:5; 72:19). Toto zjištění má ohromující význam pro kázání, protože nejpodstatnějším Božím záměrem pro tento svět je naplnit ho zvukem své slávy v životě nového lidstva, vykoupeného z každého kmene, jazyka či národa (Zj 5:9). Boží sláva se však nemůže jasně odrážet v srdcích takových mužů a žen, kteří se poddávají Jeho autoritě neochotně, poslouchají Jej z otrockého strachu nebo se ze slávy svého Krále netěší.

Důsledek pro kázání je jednoduchý: Když Bůh posílá svoje vyslance, aby ohlašovali: „Váš Bůh vládne!”, nechce si vynucovat poslušnost člověka hrubostí a panovačností. Naopak, Jeho cílem je získat si naše srdce neodolatelnými projevy své slávy. Jediná podřízenost, která naplno zjevuje slávu našeho Krále, je radostná podřízenost. Neochotná podřízenost Krále uráží. Poddání bez radosti nepřinášejí Králi žádnou slávu.

V Matoušově evangeliu 13:44 Ježíš říká: „Nebeské království je podobno pokladu ukrytému v poli: Když ho člověk našel, skryl ho, z radosti šel a prodal všechno, co měl, a koupil to pole.“ Pokud někdo považuje království za vzácnost, podřídit se mu dělá radost. Platí to i naopak: mají-li poddaní radost, vychvalují království jako vzácnost. Má-li tedy kázání za úkol oslavovat Boha, musí povzbuzovat k radostné podřízenosti Jeho království a ne k poddanosti v neochotě.

Pavel v 2. Korintským 4:5 píše: „Vždyť nekážeme sami sebe, ale Ježíše Krista, Pána, jsme jen vašimi služebníky skrze Ježíše.“ A ve verši 6, po prohlášení o Kristově panování a o Jeho autoritě, se dostává k samotné podstatě svého kázání, kterou tvoří „...světlo poznání slávy Boží na tváři Ježíše Krista.” Jediná poddanost Kristově vládě, která odráží jeho hodnotu a nádheru, je pokorná radost lidské duše v slávě Boží ve tváři Jeho Syna. Tajemství evangelia a nejvíce osvobozující poznání, k němuž mohl hříšník dospět, tak spočívá ve zjištění, že nejvážnější Boží rozhodnutí - být oslaven, a nejhlubší touha člověka - být naplněn, si vůbec neodporují. Naopak, dokonale se doplňují, protože člověk nachází pravé potěšení v Boží slávě. Cílem kázání je proto Boží sláva, která se odráží v radostné podřízenosti lidského srdce.

Základ kázání – Kristův kříž

Kázání je zvěstováním dobré zprávy někým, kdo je poslán Bohem, dobré zprávy o tom,

- že Bůh vládne;
- že vládne proto, aby zjevil svou slávu;
- že Jeho sláva se nejdokonaleji zjevuje v radostné a ochotné podřízenosti jeho stvoření;
- že proto neexistuje žádný rozpor mezi horlivostí Boží být oslavován a naší touhou být vnitřně uspokojení;
- a že jednoho dne bude celá země naplněná slávou Hospodinovou, která se bude jako ozvěna odrážet v uctívání Jeho vykoupené církve shromážděné ze všech pokolení, jazyků, kmenů a národů.

Cílem kázání je Boží sláva zjevená v radostné a ochotné podřízenosti Jeho stvoření. Dosáhnutí tohoto cíle však brání dvě obrovské překážky: spravedlnost Boha a pýcha člověka. Spravedlnost Boha je Jeho neoblomná horlivost pro vyzdvihování vlastní slávy. Pýcha člověka je jeho neoblomná horlivost pro vyzdvihování vlastní slávy slávy.

To, co je v případě Boha spravedlností, je v případě člověka hříchem. Mluví o tom třetí kapitola Genesis – hřích přišel na svět skrze pokušení a podstatou tohoto pokušení bylo: „Budete jako Bůh.“ Naše snaha napodobovat Boha v této oblasti tvoří jádro naší zkaženosti.

Tomuto bludu propadli naši první rodiče a v nich i my všichni. Dnes je součástí naší přirozené povahy. Shlížíme se v zrcadle Božího obrazu, které bylo určeno k tomu, aby v tomto světě odráželo Jeho slávu, obracíme se zády ke světlu a kocháme se v obrysech svých vlastních tmavých stínů. Zoufalo se snažíme přesvědčit sami sebe (úspěchy techniky, organizačními schopnostmi, atletickou zdatností, akademickými tituly, sexuálními výkony nebo výstředním účesem), že ten temný stín ležící dole před námi je velkolepý a že nás dokáže vnitřně uspokojit. Okouzlení svou pyšnou milostnou aférou s vlastním egem doslova vyléváme pohrdání, ať již vědomě či nevědomě, na hodnotu Boží slávy.

Když naše pýcha vylévá pohrdání na Boží slávu, Jeho spravedlnost Jej vede, aby On vylil svůj strašný hněv na naši pýchu.

Sklopí se pyšné oči člověka,
pokoří se povýšenost lidí;
jen Hospodin sám bude vyvýšený v onen den.
Vždyť jak by mohlo být znesvěcené moje jméno?
Svoji slávu jinému nedám.
Oči vysokomyslných budou sníženy ...
a svatý Bůh se prokáže svatým ve spravedlnosti.
Padlo rozhodnutí o záhubě,
vylévající spravedlnost.
(Izaiáš 2:11, 48:11, 5:15-16, 10:22)

Cílem kázání je sláva Boha v radostné podřízenosti Jeho stvoření, ale pro dosažení tohoto cíle tedy zjevně existuje překážka jak u Boha, tak i u člověka. Pýcha člověka se nebude těšit z Boží slávy a spravedlnost Boží nebude trpět, aby Jeho slávou někdo pohrdal.

Existuje tedy vůbec nějaká naděje, že kázání může dosáhnout svého cíle, jak jsem jej zde vykreslil - aby Bůh byl oslaven v těch, kteří v něm nacházejí naplnění? Může Boží spravedlnost někdy polevit ve svém oprávněném hněvu vůči hříšníkům? Může být pýcha člověka někdy vyléčena ze své vlastní marnosti a nalézt naplnění v Boží slávě? Je tu nějaký základ pro takovou naději? Existuje něco, co opravňuje kázání nést tuto naději lidem?

Existuje. V Kristově kříži se Bůh rozhodl překonat obě tyto překážky. Kristův kříž překonává objektivní, vnější překážku spravedlivého Božího odporu k lidské pýše a překonává též subjektivní, vnitřní překážku našeho pyšného nepřátelství vůči Boží slávě. Kříž se takto stává výchozím bodem pro objektivní legitimitu kázání a zároveň pro subjektivní pokoru kázání.

Nezákladnějším problémem kázání je, jak může kazatel zvěstovat naději hříšníkům z hlediska nezpochybnitelné Boží spravedlnosti. Samozřejmě, člověk sám od sebe to za nejzávažnější problém nepovažuje ani nikdy nepovažoval.

Tento fakt velmi jasně vystihnul R.C. Sproul ve svém kázání z Lukáše 13:1-5 s názvem Nesprávný důvod úžasu. Jistí lidé přišli k Ježíši a pověděli mu o Galilejcích, jejichž krev Pilát smíchal s krví jejich obětí. V Ježíšově odpovědi však není znát ani náznak sentimentality: „Myslíte si, že tito Galilejci, kteří tak trpěli, byli větší hříšníci než ostatní? Ne! Říkám vám. Ale nebudete-li činit pokání, všichni zahynete podobně.“ Jinými slovy, Ježíš řekl: „Jste ohromení tím, že Pilát dal zabít pár Galilejců, ale měli byste být ohromení tím, že vy jste ještě naživu a že jednou i vy budete zabiti, pokud nebudete činit pokání.“

Sproul zdůraznil skutečnost, že existuje odvěký rozdíl mezi pohledem člověka na problém jeho vztahu k Bohu a mezi způsobem, jak problém vztahu člověka k Bohu podává Bible. Lidské bytosti

zahleděné do sebe se diví, jak může Bůh svému stvoření upírat „právo“ na život a radost. Bible, která za míru všeho považuje Boha, se však ptá, jak může Bůh otálet s potrestáním hříšníků. Kázatelé, kteří se přidržují pravd Bible a ne názorů světa, budou tedy vždy zápasit s problémem, jak podat duchovní realitu těm svým posluchačům, kteří se dosud podobnými otázkami vůbec nezaobírali, protože se s nimi nesetkali anebo jsou jim docela lhostejné. Základním problémem kázání však zůstává, ať už to naše humanistická společnost vnímá nebo ne, jak může kazatel zvěstovat naději hříšníkům z pohledu nezpochybnitelné Boží spravedlnosti.

Úžasným řešením tohoto problému je smíření, které se uskutečnilo na kříži, jak se o tom mluví v listě Římanům 3:23-26. Bez kříže by se Boží spravedlnost projevila jen v odsouzení hříšníků a cíl kázání by se nenaplnil – Bůh by nebyl oslaven v radosti svého hříšného stvoření. Jeho spravedlnost by se prokázala jedině v jeho zničení.

Tento text nás učí, že ačkoliv jsme všichni pohrdli slávou Boží (Řím 3:23) a že Boží spravedlnost znamená Jeho neoblomné rozhodnutí nevzdat se této slávy – Bůh vymyslel cestu, která potvrzuje hodnotu jeho slávy a zároveň dává naději hříšníkům, kteří touto slávou pohrdli.

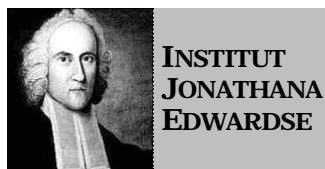
Smysl kříže zkreslují současní proroci sebevědomí, kteří říkají, že kříž představuje důkaz mojí nekonečné hodnoty, když Bůh byl ochotný zaplatit tak vysokou cenu, aby mě získal. Z biblického pohledu je kříž důkazem nekonečné hodnoty Boží slávy a důkazem nesmírné hříšnosti mojí pýchy. Co by nás mělo ve skutečnosti šokovat, je, že jsme si dovolili opovrhnout hodnotou Boží až tak, že jedině smrt' jeho Syna mohla znovu obhájit tuto hodnotu.

Kříž svědčí o nekonečné hodnotě Boha a nekonečné drzosti hříchu. Bůh tedy získal na kříži oprávnění ke kázání. Bez kříže by totiž kázání nebylo opodstatněné. Cíl kázání by obsahoval neřešitelný protiklad – sláva spravedlivého Boha zvelebená v radosti hříšných lidí. Právě kříž však spojil tyto dva aspekty onoho cíle, které si tak beznadějně protiřecili: na jedné straně prokázání a vyvýšení Boží slávy a na straně druhé naději a radost hříšného člověka.

John Piper, autor mnoha knih o vášni pro Boha (česky např. Hlad po Bohu), je vedoucím pastorem Betlehem Baptist Church v Minneapolis v USA a zakladatelem organizace Desiring God.

Text je výňatkem z knihy „Božia zvrchovanosť v kázání“, vydala Porta Libri, www.porta.sk; Přeloženo ze slovenského textu, publikovaného v Porta communitatisč. 3/1999

Tento dokument lze volně šířit a kopírovat, jen v nepozměněné podobě. Není možno publikovat za účelem dosažení zisku bez souhlasu autora, resp. překladatele.

By John Piper © Desiring God
Website: www.desiringgod.org

český překlad:
Institut Jonathana Edwardse
Ostrava, leden 2007